

INFORMATIU CULTURAL DE MARRATXI

DIRTIFULA

N° 49

A B R I L D E L 1 9 8 6

MOTS

avenguts

Un tema jo vaig tocar
i no era es des néixer
record que em varen pujar
amb pa de "maiz", no de xeixa
però vaig surar i créixer
i fins aquí estic bo i sa

No som tan dur com la roca
i entenc bé ses raons
i tu per dar explicacions
sols no arribes a sa lloca
perquè ella sap quan li toca
fer front en es falcons

Crec que he agafat es fil
des modo que me dius Roig
tens raó de dir-me boig
mai he agafat un "fusil"
i crec que tu hi tens estil
anant a cercar un Roig

Pareix que tens poques manies
t'agrada es pegar fort
¿que encara disfrutaries
de veure'm com a Roig mort ?

Sa sang per jo és una cosa
que sempre m'ha fet por
i segons veig amb sa glosa
ets més criminal que jo

Tothom un llinatge du
tan poc a poc com si frissa
i tant si vas com no a missa
puc ésser tan bo com tu

L'o de sa religió
ho deix en ses teves mans
hi ha molts de cristians
amb ses ungles de lleó
creguts que amb oració
poden fotre els seus germans
i a la Verge i als sants
llavors demanen perdó

Resar no és molt lo meu
tampoc me fa empegueir
Kiries i crec en un Déu
es Glòria i Tedeum
te puc ensenyar en llatí

Una llengua pot ser hermosa
i plaenta, ningú ho dubta
però sa teva és molt bruta
mal parlant i enfitosa

S'escola en castellà,
també ses oracions
i un bon joc de mosquetons
pertot te'n podràs anar

No he menester mesura
per sebre si ets sabut
dir-me bàmbol o banyut
en que m'hagués conegut
no és d'homo de cultura

per ca teva, per ventura
sense que t'hages temut
també hi pot haver hagut
quadres en males postures

Per aquí es muls somerins
sempre se n'han duit la pauma
i abans de venir el Rei Jaume
aquí érem mallorquins
i, segons diuen, molt fins
per tirar macs amb passetja
i si vols mosquejar, mosqueja,
que hi ha molts de moscartins
i si grates molt endins
llavors aviat suqueja

I sense barallar-mos
mos haurém de despedir
però abans vos vull dir
si me podeu aclarir
en català o mallorquí
ben dit com heu de dir
es número que fa DOS

RAFEL.--

A MESTRE PEP VALLORI

Sa Comissió Portolana
és entesa amb so glosar
i no para de vigilar
es programa que se fa
a Inca cada setmana
en Pep Vallori programa
i fa qualque fallo humà
com que és com un poll medsa
qualque dia el s'endurà
s'espavonar o sa milana
pes clotell du tanta llana
com sa que du un xot mardà

Es un poc pretenció
des que en es programa ha entrat
pareix que s'ha dedicat
classificar es glosadors
deu pensar ser més famós
i tenir més autoritat
és capaç aquest bufat
com prou ho tendrà triat
llavors no coneixer-los

Glosador de burladero
me varen classificar
pes nom que me varen donar
me som vestit de torero.
Tenc graci' i tenc "salero"
per esperar enmig des "ruedo"
un Mihura maleit que hi ha
a Selva, hi sol davallar
a programa Temps de glosar
i envesteix com un "fiero"
Es torpe, cruu i pandero
i d'aquest mal no pot curar.
Serà bo de torear
vos ho diu un "companyero"
'nau en es "degolladero"
si el voleu veure escorxar.

Dia nou de març també
se va passar un poquet
va presentar un floret
que tots sabem que ho fan bé
sa flor i nata, digué
lo més bo i lo més condret
¿i ara no veus, Pepet,
que això no pot acabar bé ?
perquè jo també en se fer
i un dia te posaré
entre espasa i sa paret
i llavors, quan te tendré estret
de xerrar t'ensenyaré

Dissabte a temps de glosar
hi va anar sa flor i nata
no feren cap serenata
però bastant va agradar
en Vallori just sullà
sèrio com una patata
plantat com si fos un quatre
sols no va pipellejar
entre ell devia pensar
això va mata qui mata
però tengué mala pata
no n'hi feren cap de guapa
com ses que Pòrtol li fa
Sa Pòrtula està disposta
si és que volgueu contestar
no vos faceu esperar
noltros esperam resposta
si s'intel·ligència vostra
no se pot mentalitzar
qualque amic vostro hi haurà,
crec que li podeu manar
n'hi ha que estan ben a posta
perquè tampoc és cap crosta
molt mala de roegar

COMISSIO DE GLOSADORS DE PORTOL

Senyors, en es més alt nivell
m'han fet molta pressió
per dar contestació
en es me jove o anyell
perquè no se cregui ell
que té tota sa raó.

I com que du tanta magror
no vull carn, llana ni pell
ni sols m'agrada es cervell
que té com a glosador

Tot d'una ja li veig tara
i es que vol jugar a no perdre
per jo qui no mostra cara
és ben igual que una...
jo sé perdre

De moment no sé qui ets
ni falta que no me fa
no te voldria soiar
i tenc es vomitar molt lleig

Menet, beles molt comú
seràs molt mal de pujar
perquè casi em fas dubtar
de lo que estic més segur
quan me varen comanar
crec que se pot demostrar
que jo hi era, no sé tu

Avui És³ Notícia

EL DISSABTES, UN SOL METGE A MARRATXI.

Els de Marratxí, han sol·licitat que els dissabtes, només hi hagui un sol metge en tot el terme, en torns rotatius.

L'Insalud i la Conselleria de Sanitat, han donat el seu vist i plau a les demandes del metges, en aquest sentit.

L'Ajuntament assabentat d'aquesta sol·licitud, va iniciar immediatament les gestions perquè fossin dos els metges de guàrdia els dissabtes, un per al districte primer (Pòrtol, Sa Cabaneta, Es Figueras), i l'altre per al districte segon (Pla de Na Tesa, Pont d'Inca). L'Ajuntament argumenta la complexitat del terme format pel quatre nuclis de població, distanciats un de l'altre.

Però malgrat totes les gestions fetes per l'Ajuntament, finalment tant la Conselleria de Sanitat com l'Insalud, sense tenir en compte les repercussions que damunt un poble de 9.000 habitants poguessin tenir aquestes mesures de què només hi hagués un metge. Ha autoritzat lo que el metges sol·licitaven, sense fer cas a la proposta feta per l'Ajuntament.

Així doncs Marratxí, els dissabtes de 9 del matí a 5 de l'horabaixa, només tindrà un metge de guàrdia.

OBERT EXPEDIENT AL BUS DE PORTOL

Davant les continues incidències envers el bus de Pòrtol, l'Ajuntament ha decidit obrir un expedient informatiu a l'empresa.

Tot va començar quan els usuaris d'aquest mitjà de transport, començaren a queixar-se ja que era molt freqüent la no complimentació dels horaris així com les contínues rompudes del bus que havia de cobrir el servei.

Davant aquest cúmul d'anormalitats, l'Ajuntament donà ordres a la policia municipal perquè fes un seguiment dels horaris del bus.

Però, com sempre arriba lo que fa a la gent sortir del solc, i això va passar el primer diumenge de Març, quan el bus que havia de cobrir el trajecte de les deu del vespre, no feu acte de presència a la parada deixant a la gent sense cap mitjà de transport per poder pujar a Pòrtol. Davant aquest fet l'Ajuntament, va decidir obrir expedient informatiu damunt les deficiències que darrerament han passat amb el bus. I posar-ho en coneixement de la Conselleria de Transports perquè prengui les mesures pertinents.

FRESQUES

• EXPOSICIO DE TERESA MATAS.

La pintora local Teresa Matas, exposà des del 19 al 31 de Març a la sala de regidors de l'Ajuntament.

El títol de l'exposició es "el Bodegó vist per Teresa Matas".

Els quadres exposats foren d'una gran qualitat, amb una gran sincronització de línies i una perfecció en la mescla dels colors, lo qual demostra la gran personalitat de la pintora trasllada al quadres exposats.

A les fotos dues mostres de la qualitat dels quadres.

• DESPESES DE LA FIRA DE FANG.

Per la utilització de les instal·lacions de Ses Tres Germanes, per la segona fira de fang, l'Ajuntament va pagar 700.000,--Pts.

També el sopar amb motiu de la inauguració va costar la quantitat de 350.000,--Ps.

• MARRATXI DIU SI A L'OTAN.

Al passat referendun damunt l'Otan, convocat pel Govern Central, Marratxi votà majoritàriament SI a l'Otan. Però, un pic més es demostrà la particularitat del nostre terme, mentre el Districte 1r deia NO, el districte 2n va dir SI.

• GLOSA A SA CABANETA = FRACAS.

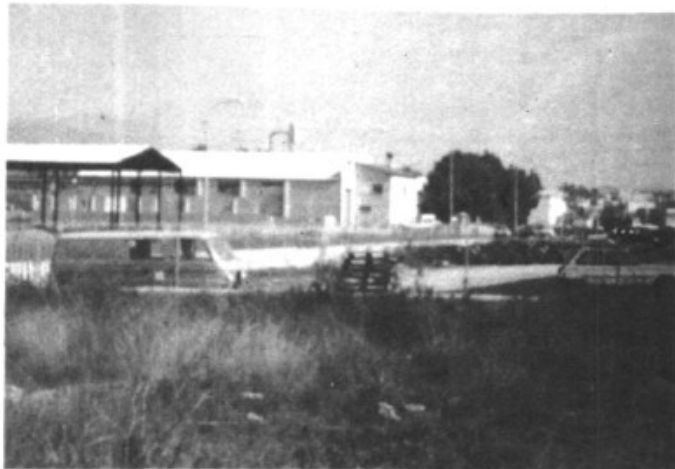
La Comissió de Glosadors de Pòrtol, va organitzar una glosada a Sa Cabaneta, la qual va ésser un fracàs per la manca d'assistència de públic. Ja que no hi va haver una resposta adequada dels Cabaneters davant aquest fet cultural i tan arrelat dins el nostre poble i arreu de tot Mallorca.

• PROJECTE TECNIC DE CLAVEGUERAM APROVAT.

Al darrer ple s'ha aprovat el projecte tècnic d'un col·lector de clavegueram des del polígon de Marratxí fins al col·lector d'Emaya al Pont d'Inca.

Per aquestes obres l'Ajuntament ha demanat una subvenció del 50% a la Conselleria d'Obres Públiques i Ordenació de la Comunitat Autònoma.

• NOU NOM A UN CARRER DEL PLA DE NA TESA.

Els veïnats de la travessera del carrer General Weyler, del Pla de Na Tesa, coneguda com a carrer ca'n barbut, varen demanar a l'Ajuntament un nom per l'esmentat carrer, cosa que es va aprovar al pasat ple. A partir d'ara el carrer tindrà la denominació de Carrer de Ponent.

FRESQUES

• DOS ANYS DE LLUITA D'UNS VEÏNATS DEL PLA.

Els veïnats del carrer Sargento Provisional del Pla de Na Tesa, duen dos anys de lluita amb l'Ajuntament.

Tot va començar quan l'Ajuntament decidí asfaltar l'esmentat carrer, i per aquest motiu aixecà el nivell del mateix.

Els veïnats s'oposaren perquè segons ells aquest augment del nivell els perjudicava, l'Ajuntament rebutjà l'escrit de revisió del projecte.

I d'aquesta guixa, fa prop de dos anys que els veïnats fent escrits demanant la revisió i l'Ajuntament basant-se en els informes tècnics rebutjant els mateixos, el carrer Sargento Provisional continua sense asfaltar.

• SETMANA CULTURAL AL COSTA I LLOBERA.

Els passats dies 21, 25 i 26 de Març el col·legi Costa i Llobera, celebrà una setmana cultural a càrrec dels alumnes del centre.

Cal destacar l'interpretació de l'obra de teatre "Tots els locos es troben sempre a un mateix lloc" interpretada pels alumnes del cicle superior. Aquesta obra de teatre es representà el dia 21 al local de Ses Tres Germanes, també hi varen actuar els alumnes del cicle mitjà amb l'escenificació de l'obra de titelles "Es Festejador", entre les dues representacions actuaran els més petits de la nostra escola que cantaren la canço "El Circ" i recitaren varies poesies.

El dia 25 és celebrar una jornada esportiva amb basket on el Costa i Llobera guanyarà a La Salle del Pont d'Inca per 28 - 18 en masculins i en dones per 21 - 10. En fut-bol sala els nins empataren a un gol.

El mateix dia i el vespre conferència sobre "la SALUT DELS NOSTRES FILLS" a càrrec del Departament de Salut del Consell Insular de Mallorca.

La setmana acabà el dia 26 amb la inauguració de l'edifici nou, amb aules d'expressió i audiovisuals. També hi hagué demostracions de Judo Jazz i Ball de Bot.

GUILLEM BOSCH.

C. P. C.
COSTA I LLOBERA
PÒRTOL

SETMANA

CULTURAL

FORAVILA

En el moment d'escriure aquesta columna, ja que me m'han demanat que l'entregàssim amb anticipació, just ha passat el dia de Sant Josep i ho deim perquè solament mos referim fins aquestes dates, aclarint que el març ha estat un poc de tot, vent, calor i un poc de frescor i solament un dia de pluja, això sí, molt bona i oportuna. Segons les informacions meteorològiques previstes, la resta de mes serà sec i amb sol. Mos vendria millor que plogués.

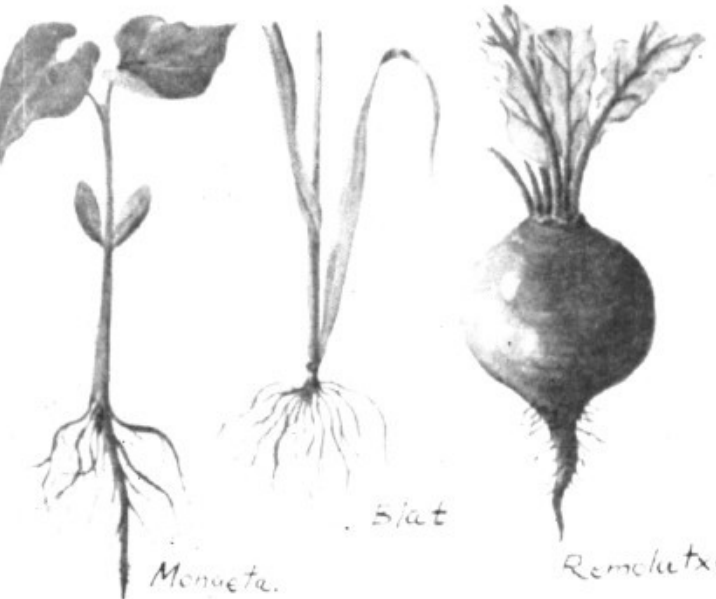
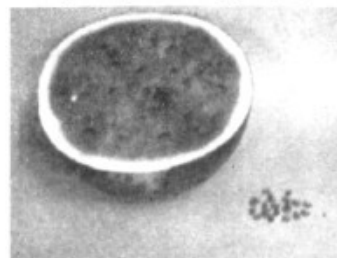
PER ABRIL SEMBRAR I FER... tota classe d'hortalissa, melons, patates i pastanagues. Temps de fer plantes, d'albergínies i pebres. Els qui vulguin flors de cabeça, aprofitin aquests dies. Dels arbres també es poden sembrar els de fulla "perenne" i en general totes les plantes que procedeixen de regions més bé calentes. Acabam amb dos refranys que demostren la importància que dóna el pagès a aquest mes. Així diuen: "Abril i maig acompassats, componen tots els sembrats", "Aigua d'abril i a maig roades, fan les anyades bones".

SA FULLA. Tornam insistir amb aquest cultiu farratger, ja que per una part teòricament mos han dit que és la planta ideal pels ramaders de Mallorca. Es forta, millora la terra on està sembrada, necessita poca aigua, basta la de les pluges i quan l'eixut dura massa, basta una regada de manteniment. Això fa que se pugui sembrar a terres de secà mentre la temperatura no davalli de 4 graus i sempre hi hagi una humitat ambiental. Se sembla una mitja de cada dos anys, té una bona producció i pot ésser consumida pels animals de verd o bé ensitjada. Si és així i la Conselleria d'Agricultura l'ha experimentada a la nostra regió amb èxit, no comprenem perquè no li donen més publicitat perquè arribi ara mateix al major nombre d'agricultors.

I MES LLET. Insistim en les declaracions de personatges i especialistes en aquest tema. En primer lloc, se refereixen a què per competir amb la llet que pugui arribar des de fora, s'ha de començar a seleccionar l'animal -és primordial- per produir carn i essencialment llet de qualitat. Juntament han d'estimular el consum de llet fresca, prèviament pasteuritzada i consumir menys llet esterilitzada. Llavors s'ha d'aconseguir eliminar les malalties, com la tuberculosi vacuna, brucelosi i la mamitis. Juntament amb una millora de les explotacions. Mentrestant la insularitat, el "muntant compensatori" i lo reduït del nostre mercat, pensam que serà una barrera que de moment farà que no mos envaeixi les Balears.

LA GARROVA. Dins la bona rendabilitat actual sempre heu de tenir en compte que té una situació molt complexa i que sempre es poden esperar canvis de preus, ja que en el mercat internacional hi ha molt poca competència i una sola empresa multinacional comercialitza el garroví, imposant els preus que considera més convenients.

XISCO LLINAS.

Mirant la paret

Entre quatre parets
esper el final silenciós i callat.
Una d'elles m'atreu...
Estic mirant la paret,
les ombres em recorden l'espera trista i solitària.

No escolt el soroll en aquest racó
tènue i fred, és el meu món!
Fa dies que no surt,
em deman si els ocells seguiran cantant.

La botella és l'única companya,
m'escolta i calla, estic aprenent d'ella.
El darrer cigar s'assenta en els meus llavis ja ressecs
se va consumint com jo...

Aquesta habitació de quatre parets
és un caos, tot per terra.
Tabac, llosques, tot allò tirat.
Aquí m'estic ofegant
amb el fum del tabac.

Estic mirant la paret i veig la meua vida en ella,
des de la primera escena fins la darrera aturada.
L'obra teatral està a punt de finalitzar
vius i mors actuant en un escenari
de paper xarol, transparent però traïdor.
Mentides, tragèdies, alegries i plors
acompanyen l'escena.

El cigar s'ha consumit i la botella ha davallat aviat
i al final acaba rompuda a la paret.
Destroçaré la meua paret, és l'única manera de sortir
de la meua presó, ja que ella és la causant d'aquesta
/situació

M'aprop a ella i contra la seva pedra freda
sacs el meu cap una i altra vegada
s'esclata en tu... paret.
La sang brota i caic a terra
abans de perdre el coneixement
veig una gran taca de sang
i comprenc que no he destroçat
la paret, sinó que m'he destroçat a mi...
Però ja és massa tard...

NEODINA.

MES CAMP D'AVUI

Malgrat el panorama tan poc engrescador que presenta la nostra agricultura, no podem donar la batalla per perduda. Encara queden homes i dones dins la nostra geografia que contra vent i aigua estan disposats a seguir regant la nostra terra amb el seu suor i fer-la de cada dia més productiva.

Per ells va la nostra admiració i el nostre millor cant, amb una política agrària de veïadura i molt preferencial, estam a temps de rescatar-los si estam en condicions de què la nostra terra cubreixi les necessitats de tots els habitants de l'illa i és a tots, membres incoherents de la societat que seguim invertint milions en importacions que molt bé podríem arrencar del nostre sòl.

Estam a temps de sanejar la nostra agricultura si protegeixen l'agricultor i aquesta societat es solidaritza i el col·loca en el lloc que mereix perquè és l'anella fonamental de la nostra economia.

La política agrària actual i el tracte que rep no condueix a res positiu i no és estrany que molts vulguin canviar la seva activitat per altres més còmodes i rendibles. Tant de bo que no haguem de sumar les nostres queixes als plors d'una mort sense remei.

Jo personalment deman solidaritat amb aquesta gent que sua dia a dia per poder-nos alimentar.

TOMEU CATALA.

CORREU

Molt il·lustre i senyor batle de Marratxí:

Els qui signam aquest escrit, veinats del carrer Sargent Provisional, del Pla de Na Tesa, responem al vostre escrit del 23 de gener passat i volem expressar ben clarament que no estam d'acord que el nivell del nostre carer quedi alçat artificialment com està ara. Per això vos presetam aquest recurs de reposició.

Seguim demanant que el nivell del carrer quedi a les cotes naturals que tenia abans de començar les obres. Les nostres cases i terres queden per sota el nivell artificial que li heu posat recolzant-vos en arguments tècnics que jutjam parcials. Una vegada asfaltat el carrer, el desnivell serà encara més gros. Això ens provoca greus perjudicis que abans no teníem.

Fa un any i mig que protestam. Mai heu volgut reconèixer que el motiu d'aquest desgavell es troba en el carrer veinat de Sant Bartomeu, obert amb permès de l'Ajuntament i molt després que el nostre, on el punt més alt ha de poder rebre les aigües del punt més baix del nostre carrer. No és justa una sol·lució que atempti contra els drets d'uns veinats més antics. Veim possible una sol·lució que respecti el dret de tots. Veniu i veureu com hi ha cotxes que no poden entrar a les cotxeries i com hi ha grans basses d'aigua entre algunes cases i el carrer. Tot això no hi era abans. El que hauria d'haver estat una millora, com és arreglar un carrer, s'ha convertit en un espectacle vergonyós i molt poc meritori de l'acció de l'actual consistori. Voldríem poder refer aquesta afirmació.

Heu decidit posar pous absorbents per recollir les aigües del nostre carrer. Així ens ho comunicau. Per tant no veim quin motiu tècnic es pot oposar ara perquè l'altura del nostre carrer no sigui la que convé a totes les cases, o sigui l'altura natural que tenia abans.

Per tant, després d'un any i mig seguim insistint i reclamam que es respectin les cotes naturals que tenia el carrer abans de començar les obres i que consta en acta notarial que ferem escriure el 19 d'octubre de 1984.

Esperam trobar prest una sol·lució satisfactòria per a tots. Amb el degut respecte. Marratxí, vint de febrer de mil nou-cents vuitant-sis.

VEINATS DEL CARRER
SARGENT PROVISIONAL DEL PLA DE NA TESA.

S' ALLARGA EL DIA

Hem passat l'hivern, i la primavera s'escampa per les terres de les illes. El dia s'allarga i dura més que la nit. M'agrada veure el sol ben alt eixint-se autoritari per damunt d'un cel blau i ple de llum, uniforme en tota la seva extensió de color. Qualque nigul aconsegueix entrar en el seu domini, però si és d'aquells que pareixen de cotó, amb un color blanc i net, baix, que pareix que el pots tocar, que s'enrevolta en si mateix pareixent que puja i puja, i que si jugués un poc amb ell et fa recordar mil i una formes, si és d'aquests el cel i el sol li deixen quedar-se i es fan companyia els uns als altres.

M'agrada quan m'alxec veure el sol sortint, creixent per damunt de la badia, mentre el vaixell maniobra per atracar. M'agrada quan al migdia un potent raig de sol, sense obstacles en el seu camí entra per la finestra i em pega directament a la cara cegant-me per uns moments. M'agrada quan me'n vaig cap a casa, a l'horabaixa, veure com el sol amb un vermell brillant que contagia el seu entorn es va posant per la muntanya de na Burguesa deixant un llum vermell.

Els dies llargs pareixen que duren més que els altres. Comença a fer calor, canviem l'hora del rellotge i la forma de vestir, tot canvia i fins i tot nosaltres també canviem un poquet. La nostra imaginació pensa en un estiu nou, ple d'idees i de plans, d'il·lusions i de vacances, un estiu on les illes brillaran més que mai reflectant la mar damunt de tots una llum de felicitat i d'alegria.

Només pensar un d'aquests dies amb la mar blava brillant que tenim, amb el cel llis i uniforme, amb el sol generós, amb els camps daurats pel blat, amb la seu dominant la badia, amb les muntanyes clares i lluminoses, i tots els racons de les illes m'ajuden a valorar mínimament el privilegi que tenim els habitants d'aquest país, d'aquestes illes a les que encara que no he trobat l'adjectiu que les qualifiqui amb tota la intensitat que tenen i la que guarden gelosament dedins i que confii en descobrir qualque dia.

GABRIEL ANGEL VICH I MARTORELL.

EDITORIAL

ELS ORGANISMES PÚBLICS I MARRATXI.

A les pàgines de "AVUI ES NOTICIA" n'hi ha dues que afecten de manera molt seriosa als Marratxiners, i al mateix temps van lligades una a l'altra.

L'la primera és la que afecta al transport públic, ja fa mesos que la gent es ve queixant del mal servei del mateix, de moment només s'ha obert un expedient informatiu per part de l'Ajuntament, mentre l'organisme que hauria de vigilar aquesta mena de transport com és la Conselleria de Transports, no tenim cap notícia que hagi pres cap mesura.

L'altra notícia a la qual també hi pren part una Conselleria, és la dels metges, ¿com és possible que una Conselleria de Sanitat, no escolti els que coneixen més el poble, com en aquest cas l'Ajuntament, i faci orelles sordes a unes sol·licituds, que precisament per conèixer el poble i saber la seva problemàtica demana l'Ajuntament?

Segons les nostres notícies, quan el metge de guàrdia sigui del Pont d'Inca, la consulta la farà a aquest nucli de població.

Molt bé. Però la gent de Pòrtol i Sa Cabaneta, que no tinguin cotxe privat com davallen? I si el de guàrdia és el de Pòrtol, com puja la gent del Pont d'Inca o del Pla de Na Tesa? Perquè, que noltros sapiguem, des del Pla de Na Tesa, no puja cap autocar cap a Pòrtol o Sa Cabaneta ni a l'inrevés.

Sap la Conselleria de Sanitat la mala comunicació existent entre els nuclis de població, per haver autoritzat la sol·licitat pels metges?

L'Ajuntament, que des d'aquesta mateixa pàgina hem criticat, aquest pic té tot el nostre recolzament tant per l'obertura d'expedient al BUS de Pòrtol, com davant la protesta formal que ha presentat a la Conselleria de Sanitat i a l'Insalud, per lo dels metges.

LA REDACCIO.

LA PORTADA D'AQUEST MES

Domingo Camacho és un jove aficionat al dibuix i la pintura. Té 28 anys i resideix a la seva Huelva natal, encara que ens ha visitat en diverses ocasions i es confessa amant a mort de la nostra illa. Des de molt nin, el seu "Hobby" ha estat el dibuix, la sombra, el carbó ... i especialment la tècnica de la caricatura. La portada d'aquest número és una petita mostra de lo que és capaç de fer el nostre amic andalús amb un llapis i un paper. Gràcies Domingo.

crítica

DEMOCRÀTICS O EMBRUTADORS DE PARETS

Marratxí, a l'igual que la resta de l'Estat Espanyol, no ha estat aliè a la propaganda dels distints partits polítics i d'opcions envers el sí o no damunt l'OTAN. Això no té cap mena d'importància si nos fos estat perquè algunes de les opcions del "no" han demostrat una falta de respecte i d'educació democràtica quant a la seva publicitat, fent ús d'una total desconsideració envers la resta de la gent.

No trobam gens correcte que per donar a conèixer les seves idees es facin pintades com la que hi ha just davant el col·legi "Costa i Llobera".

Partits que es diuen democràtics estan embrutant parets de gent i persones que tal volta no combreguen amb les seves idees. Això no és democràcia, sinó llisa i flamejant voler donar a conèixer la seva opció sense respectar la propietat privada ni les més mínimes regles d'urbanisme.

Perquè, qui pagarà la restauració de les parets malmeses per la pintura del partit de torn? Es farà responsable el partit de la neteja que els seus seguidors han embrutat? Lo més segur i com sempre és que no.

Per lo tant aquests partits que empenen la pintada a parets, i que la majoria de pics són els que diuen respectar i ésser democràtics, obliden una de les normes fonamentals de la mateixa democràcia RESPECTA I SERAS RESPECTAT. Perquè ningú té dret en nom de la democràcia ni de cap partit polític ha embrutar parets i façanes amb publicitat de partit i que després el propietari amb els seus doblers o l'Ajuntament, si són parets públiques, amb els doblers del poble ha de netejar, perquè uns senyors en nom de partit, que també diuen molts de pics que han de protegir la natura, han malmeses.

Ara vendran les eleccions generals i pocs mesos després les autonòmiques, esperem que no haguem de tornar-nos avergonyir d'unes pintades que no diuen res a favor del partit ni de la gent que hi milita, i que els caps visibles dels partits prenguin mesures perquè aquests fets no es tornin a repetir.

EU JAI DE SA BARRACA.

¹⁰ Llorenç M. Duran

en el record...

El diumenge 16 de febrer moria a Ciutat, després de breu malaltia, don Llorenç Duran i Coli, marraixiner d'adopció perquè a més de viure a Sa Cabaneta des del novembre del 1973-s'hi trobava tan bé que, fins i tot, no escoltà els precs dels seus fills, els quals volien que passàs els hiverns a Ciutat quan enviudà- es sentia unit al moviment cultural que venturosament sorgeix entre el jovent del nostre poble. Subscriptor i col·laborador de Pòrtula, n'era un entusiasta propagandista. Moltes vegades me digué que considerava aquesta revista com una de les més ben enfocades, per no dir la que més, d'entre totes les que, com a bolets, han anat sorgint dins la ruralia mallorquina.

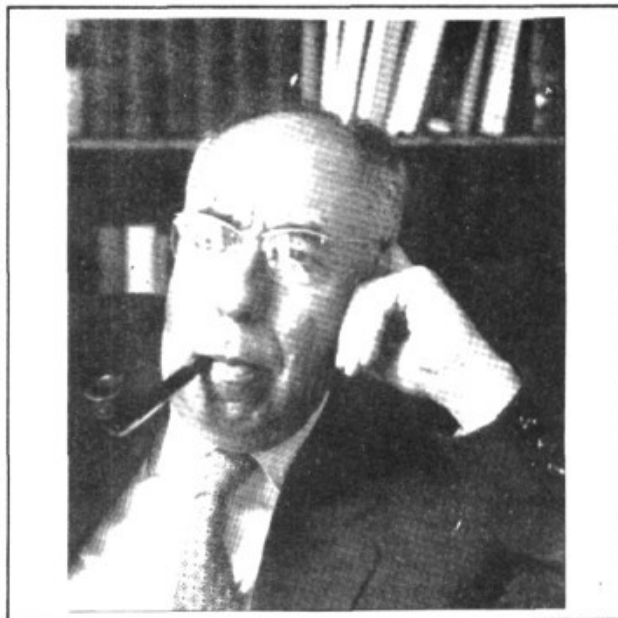
Don Llorenç, nat a Inca el 2 de maig del 1903, era el fill major del "Mestre" Miquel Duran i Saurina, home del qual es pot dir que fou, al començament d'aquest segle, l'iniciador i ànima de la vida cultural d'aquella ciutat, on nasqué el 25 de març de 1866. Fill del poble, d'humil fuster anà, pel seu propi esforç, pujant i fent-se un nom entre els seus conciutadans. Autodidacte, després de posar una llibreria, hi va afegir una impremta, molt senzilla, però que fou suficient perquè d'ella anassin sortint un bon estol de setmanaris: "Es Ca d'Inca", "La Bona Causa", "Ca Nostra" i "La Veu d'Inca", d'ideologia catòlica i mallorquinista. De tots, ell n'era el fundador, director i principal redactor. També fundà el Cercle d'Obres Catòlics i l'Orfeo "L'Harpa d'Inca". Col·laborà intensament en moltes altres empreses d'interès cultural i social. Aixímateix dirigí "La Ignorància" durant la seva segona època (1918-19). Poeta d'una gran sensibilitat, seguidor de l'Escola Mallorquina, era molt ben considerat entre els intel·lectuals, arribant a tenir una íntima amistat amb els seus capdavaners Costa i Llobera, Maria Antònia Salvà i Miquel Ferrà. Publicà un tom de poesies, *Flor de Roella*, amb pròleg de Miquel Ferrà. Morí el 28 de febrer de l'any 1953. Inca reconegué els seus mèrits dedicant-li un carrer i anomenant-lo fill il·lustre per comú acord de l'Ajuntament el 1982.

Si "els tests s'assemblen a les olles" com diu l'adagi mallorquí, no és gens estrany que des de l'infantesa, el jove Llorenç Maria es sentís atret per totes les coses que enlairen l'esperit. Després d'estudiar al Col·legi dels Germans de les Escoles Cristianes d'Inca, començà els estudis del Magisteri, com alumne lliure, que finí pel setembre del 1923. Mentre preparava les oposicions donà classes al Col·legi del Beat Ramon Llull de la mateixa ciutat. Ensenyava al seu pare en moltes de les activitats culturals que aquell dirigia.

Al convocar-se oposicions, l'any 1925, anà a Barcelona, lloc on es feien. Com a primera mostra de la valua intel·lectual d'aquest jove de 22 anys basta dir que d'entre els 326 opositors ell quedà en tercer lloc.

Hom li adjudicà la plaça de Tallendré, a la Baixa Cerdanya, petit poblet al peu dels Pirineus gironins, avui abandonat.

Sempre servà un bon record del temps que hi passà, durant el qual es mullerà i on -degut a la poca matrícula escolar que hi havia- pogué posar en pràctica adequadament els nous mètodes d'ensenyament, trencant amb els vells sistemes, moltes

vegades tan antipedagògics. També va ser allà on se li desvetllà l'interès per la psicologia, ciència que arribà a dominar amb mestria.

L'any 1929 li adjudicaren l'escola unitària de Sencelles, poble veïnat d'Inca, on estigué fins al començ de la guerra civil. Durant aquests anys treballà intensament i amb gran profit en moltes empreses relacionades amb l'ensenyament: construcció d'una nova escola al poble, organització d'exposicions escolars així com d'una biblioteca circulant, coeducació a l'escola dels adults, classes preparatòries de batxillerat... això a Sencelles. Per altra part, per a Ciutat preparà una memòria sobre un projecte de reforma i amillorament de la Casa de Misericòrdia, ajudà entusiàsticament a la posta en marxa del Museu Pedagògic Provincial, obra iniciada per l'inspector Joan Capó l'any 1930. Quan hom hi formà vuit seccions de treball, el mestre Duran fou l'encarregat de la secció "Estudi de l'infant", oferint una versió dialectal mallorquina del text de Binet, feta durant la seva estada a Tallendré. També per la seva iniciativa i destinats al Museu Pedagògic un ferrer i un fuster de Sencelles construïren els jocs de "La Maison des Petits" que dirigien a Ginebra madame Andemars i Lefendel. A partir de l'estiu del 1929 dirigí anualment una colònia escolar.

Els darrers dies del fatídic juliol del 36, per enveges i rivalitats de persones destacades del poble, fou empresonat i duit a Ca'n Mir, l'antic magatzem de fustes, situat on ara hi ha la Sala Augusta. Durant els mesos de captiveri aprofità el temps estudiant alemany i psicologia i escrivint poesies, alguna d'elles d'un to humorístic que contrastava vivament amb l'ambient que regnava dins aquell tèntric lloc. Sobreseguda, malgrat la pressió dels seus enemics, la causa militar, passà a disposició del governador civil, el qual l'envià a picar pedra a les carreteres. Pel juny del 1937, després d'onze mesos, quedà definitivament en llibertat.

Es presentà aleshores un problema gravíssim per al Sr. Duran: l'econòmic, ja que juntament amb la detenció també fou depurat. La comissió depuradora dels funcionaris de l'Estat actuà de la manera més canallesca que es pot imaginar, sobretot quan es tractava de judicar els que pertanyien al Magisteri, tenint en compte que varis membres de l'esmentada comissió també eren mestres i catedràtics. D'uns 650 mestres que exercien a les Illes, 99 foren castigats i 58 expulsats del cos, don Llorenç entre ells. Els seus enemics, que es fregaven les mans de contents al veure el resultat de llurs intrigues, no es podien pensar mai que la seva actuació obriria la porta del benestar al perseguit. Succel d'aquesta manera: per reeixir la seva vida, aquest reorganitzà el negoci familiar de la impremta, creant l'any 1941 l'Editorial Duran. La primera obra impresa foren quatre quaderns d'exercicis d'exercicis aritmètics sobre les operacions fonamentals que anaren seguit d'altres fins arribar a una sèrie de 26. Aquesta col·lecció titulada *Dos + Uno* tengué un èxit esclatant, pot dir-se miraculós, utilitzada dins moltes escoles d'Espanya i de les seves colònies africanes, durant més de 40 anys, assolint una venda superior als dos milions d'exemplars. Animat per aquest primer intent, el 1944 publicà un llibre de preparació a l'ingrés al batxillerat. L'èxit d'aquell *Ingreso* fou parió al dels quaderns, venent-se'n més de 300.000 exemplars. Seguiren algunes obres més, també de caràcter didàctic.

Per l'octubre del 58 fou reposat al cos de mestres, però poc després demanà l'excedència ja que feia dos anys havia començat a treballar per GESA, primerament amb un projecte sobre escoles per als fills d'obriers de l'empresa, després en la creació de les escoles al Port d'Alcúdia -del conjunt de les quals en fou nomenat director- i posteriorment ho fou de les escoles creades a Palma, per acabar essent nomenat cap del servei de selecció i formació professional, càrrec que exercí fins l'any 1972, que es jubilà.

Com he assenyalat abans, a Talltendre començà el seu interès per la psicologia, el qual anà augmentant a mesura que creixien les seves activitats, com a mestre a Sencelles, al Museu Pedagògic Provincial i, finalment, al servei de selecció de GESA. Això feu que, malgrat la seva jubilació, següts treballant dins el camp d'aquesta ciència, impartint nombrosos cursos i publicant abundants articles. Amb el seu guiatge s'ha format un nombrós estol de psicòlegs, especialment femenins. El seu prestigi ha traspassat la mar, esdevenint un nom conegut arreu del món. L'obra *Introducción a la práctica del Rorschach* publicada per l'editorial Herder, tengué gran acceptació entre els psicòlegs, especialment sudamericans. La mort el trobà treballant en un llibre sobre l'adaptació al català del test de Rosenzweig sobre la frustració.

Deixà inèdites unes *Memòries* i una novel·la, *Les Pells de vidre* que esperam poder veure publicades aviat.

Don Llorenç era home de profunda erudició, d'un pensament intensament subtil i d'un judici molt equilibrat. Bon conversador, el temps passava sense adonar-se'n al seu costat, escoltant-lo amb deler. Tenia una altra qualitat molt positiva: lo primcernut que era en totes les coses, encara que fossin de poca importància. Record, per exemple, que l'any 1978 feu, amb la seva família, un viatge a Grècia. Abans, però, escriví -per poder-se'n servir durant el viatge- un centenar de quartilles, incloent-hi dibuixos, que relligà de manera senzilla, i on mesclant-hi la història, la geografia i l'art, en resultava un llibre, la lectura del qual em donà idea de Grècia amb molta més claretat que tots els llibres que havia llegit sobre aquesta matèria.

Àmb la seva mort, Mallorca perd un dels valors més positius dins el camp de la pedagogia que hagi tengut el nostre segle, i els qui tenguérem la sort de conèixer-lo íntimament, un conseller i un gran amic.

Abans d'acabar aquestes quatre retxes que, encara que malgarbades, esper que serveixin per fer conèixer la personalitat d'aquest il·lustre mallorquí, vull fer un prec al nostre magnífic Ajuntament: A Sa Comuna de Ca'n Domingo hi ha molts de carrers innominats, assenyalats amb l'impropi nom de "Travessies". ¿Per què no retolar-los amb els noms d'aquells mallorquins que sense haver nascut dins Marratxí l'honoraren, vivint dins el seu terme; entre d'altres Josep Verd, metge; Pere Sureda, pintor i Llorenç Duran, mestre i psicòleg?

GUILLEM MASSOT I CAPO.

Per anar coneixent un poc més, el gran món del Teatre Mallorquí, a demés d'haver de conèixer el significat d'aquest mot, hem de tenir en compte, també, qualsevol manifestació i activitat que se du a terme, per molt humil que sigui aquesta.

Dic això, perquè a vegades, el gran públic sols té present les manifestacions teatrals que se fan a gran escala, ignorant la presència de persones i Grups que se dediquen a posar en escena obres de qualsevol tipus, però amb la diferència de què aquestes disposen, a vegades, d'uns mitjans inferiors. Hi ha que dir, que la manca de mitjans, la majoria de vegades, no suposa que la qualitat sigui inferior sinó tot el contrari.

Avui, aquesta modesta secció de teatre, està dedicada a un petit Grup Teatral: "Els Planiols" de Biniamar. Voldria que aquestes retxes servissin per a donar ànim i recolzar la labor d'aquests joves que, amb el seu esforç, fan possible la permanència del Teatre dins Mallorca.

A Biniamar, a on la sola presència de qualsevol amant de la Cultura, ja se sent identificat amb tots els elements propis per aconseguir una perfecta inspiració, se junten una sèrie de condicions apropiades que indueixen a realitzar una gran labor. Gent decidida a treballar i col·laborar, llocs per a realitzar activitats d'esplai, cultura i esports, tot això, acompanyat de l'encès de la verdor i l'aire fresc de la Serra de Tramuntana.

PAU LLADÓ I OLIVER

"Els Planiols", va néixer com a fruit de les converses realitzades per part dels joves de Biniamar i que estaven interessats en fer cultura i tot allò que gira en torn a ella. Des d'excursions i acampades pels infants, passant per la col·laboració a les festes Patronals de Santa Tecla, colcada dels Reis d'Orient i l'organització de les festes de Carnaval, i la participació a sa Revista Sa Comuna, recentment apareguda a Selva, fins a la creació del Grup de Teatre que du el mateix nom: "Els Planiols".

Com a Grup de Teatre. "Els Planiols", va néixer l'any 1983 i aquest mateix any varen preparar i posar en escena l'obra d'En Joan Mas "Sa Padrina". Degut a l'acceptació que la gent de Biniamar va tenir, decidiren seguir envant i a continuació prepararen "Molta feina i pocs doblers". Després vengué "El món per un forat" i la posta en escena de "Els Reis", aconseguint cada vegada, una superació i devoció més grossa.

Fins ara, "Els Planiols", s'han dedicat a interpretar obres de costums, assent els receptors, els tres-cents cinquanta o quatre-cents habitants de Biniamar.

Els components del Grup son: En Bernat Reus, Biel Reus, Adelina, Catalina Ramon, Pere, Magdalena Alvarez, Antònia Muñoz, Bernat Reus, Magdalena i Joan Ramon.

Cal mencionar, com a anècdota negativa, la destrossa de l'escenari del Grup, per part d'uns desconeguts i que mereixen ésser culpats de dur a terme un atemptat contra la Cultura i l'esforç d'una gent disposta a fer-la. Culpar-los també, per atemptar contra la tranquil·litat acollidora de la gent de Biniamar.

Gràcies a aquest esforç i dedicació i ajuda rebuda, "Els Planiols" varen poder superar l'obstacle que va suporar aquest fet tan lamentable.

En aquest moments, els components dels Planiols, estan dedicant-se a perfeccionar la seva expressió corporal i la seva manera de desfer-se damunt un escenari, acudint al taller de Teatre de Selva. Part dels components dels Planiols, col·laboren i treballen en la posta en escena de l'obra "Dins un gruis de vellut" d'Alexandre Ballester, que el mateix taller de Teatre de Selva posarà en escena dis poc temps.

"Els Planiols", utilitzant la seva curta i humil experiència, aconsegueix la grandesa d'un gran Grup Teatral, fent Cultura per a tot el poble de Biniamar.

PorthOLA!

LECTURES PEL ROCAHOUSE

● Fa estona que no xerram del Roca-house, lloc on es fa la merdeta, però ja en xerren els glosadors per noltros. I què ho són de bruts!

● N'hi ha que tallen ses llesques primes, devers ses trobades de glosadors.

● Sa polífrica va alta. Volen fer botir el rei Vidal des trono i no saben com.

● Glosès ja n'hi comença a haver de més, però d'aquí que arribin a sa música n'hi ha per estona. Mem quan s'aturaran aquests alicorns.

● I Otan per amunt i Otan per avall, mos han fet es cuc de s'orella malalt. Si tanmateix en Rigan comanda i farà lo que li surti de ses americanes.

● Em sentit dir que en Bernadí es fa del PASOC

● I els regidors de l'ajuntament aixímateix fan planta en les fotos de sa Pòrtula. Sobretot en Cardoneta, amb so copí en sa mà. Don Montilla, tan serio com sempre. I sa regidora... que deu ser lo més guapo de dins s'ajuntament; en Bernadí, en canvi fot cara de miot.

Al nostre país molta gent es troba angoixada per la misèria, sense lloc on dormir, sense que menjar sense condicions mínimes de salut o d'alegria, amb la marginació pintada a la cara. No fa cap falta anar a cercar el tercer món cmí del Sud: el veim des de la finestra de casa, anant pel carrer, si ho volem veure. El luxe i la misèria, amb naturalitat crua, conviuen en el mar de la desigualtat. Un sentiment profundament camuflat de sectarisme i sobèrbia ens oculta la veritat de la marginació explicant-nos la desigualtat amb frases convencionals que poden comparar-se al racisme i al nacisme.

Hi ha gent que té molts bens. N'hi ha que viuen en un recó d'un portat. La nostra Constitució consagra que la propietat privada és intocable però no afirma tan clarament una solidaritat entre els homes. En aquest punt, o bé parlem de moral, i feim lleis autènticament socials que encaminin a aplicar la Justícia a tots, o bé no cal parlar pus de mora, ni de manaments, ni d'ètica, si no ho feim amb una visió, sense orelleres, del món que ens envolta.

Quan els advocats o els acomodats ençaten el tema solen posar l'Administració en el banquet dels acusats, com a únic responsable. Si l'Estat (o les Comunitats o els Ajuntaments) han d'ajudar als sectors més marginats haurà de ser amb els doblers dels més rics, augmentant els impostos. És molt fàcil fer-ne un embolic de les coses més clares, quan no convé enfrontar-les.

També convé aclarir, per anar a parar directament a un tema ben actual, que quan confiam al Govern l'aplicació dels nostres diners, tenim dret a decidir clarament quines volem que sien les aplicacions preferents. Un país té que invertir en la seva modernització, és ben evident. Però no hem de permetre que es pervertesqui tal idea, recolçant unes inversions que tan sols beneficien a les castes poderoses. Una autopista o una base militar poden fer-se sempre i quan no suposin una desviació de les inversions en la vivenda social, o l'educació o la pagèsia o aquelles que tenen que servir per aminorar la mesquinesa.

Una societat totalitària encobreix baix unes formes de "màxim interès social" despeses militars, luxoses o colonialistes.

Una societat que vulgui ser equilibrada i amb futur, no en pot tenir prou amb declarar-se occidental i democràtica. Té que tractar de ser també justa i sana. Un poble que escatima els doblers a la justícia o a la pau o a la cultura no guanyarà mai la seguretat ni l'ordre per molt que pertenesqui a tots els pactes i organitzacions militars o civils. En tot cas enganyam el cor i el cap, i la consciència. La meua seguretat exterior es fon de vergonya davant un infant pregant almoïna. La meua seguretat interior es suïcida d'escàndol davant les xifres de les guerres, dels exèrcits, de la cosmètica, de les olimpíades comercials, de Disneiland... oposades, confrontades a les dels captaires i afamagats, a les xifres de la vergonya.

VICENÇ SASTRE.

L
U
X
E

C
O
N
T
R
A

M

I

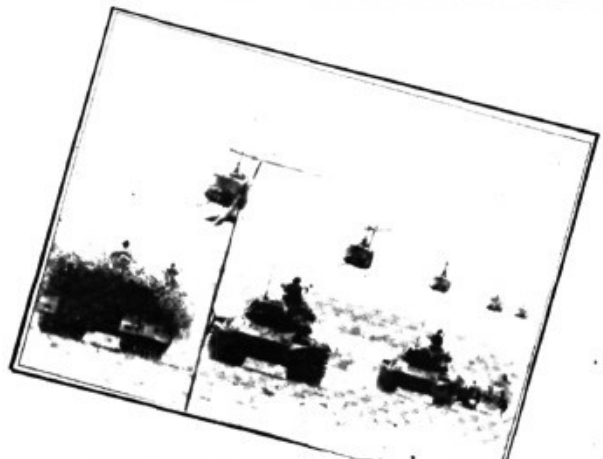
S

È

R

I

A

MISÈRI ES HUMANES

Mira'l, plora desconsolat... !
 Per què el deixau plorar ?
 Es que té fam !
 Per què no li donau pa ?
 Es que té fred !
 Per què no l'abrigau ?
 Es que té por !
 Per què l'heu assustat ?
 Es que no té a ningú !
 Per què... no li donau la mà ?

Aquesta és una de les mils i mils de poesies i cançons que s'han escrit al llarg de la història des que es pren consciència del problema de la FAM al Tercer Món...

Però és curiós pensar i veure que aquest "PROBLEMA" ja fa massa temps que existeix, responsables, pareix ésser que ningú ho vol admetre, al manco pel costat que li toca...

El que sí està clar és que de moment ni "CAMPANYES CONTRA LA FAM", ni estudis i investigacions de la F.A.O., ni ajuts de l'O.N.U., ni "CARITAS", ni donatius, ni "U.S.A. FOR AFRICA", ni discos, ni cançons, ni espectacles benèfics, ni osties de Déu han aconseguit aturar el plor d'aquesta gent.

El carisme de Gandhi es va esfumar...

L'es cançons de Bob Dylan s'han oblidat...

Els actes i els discursos de Martin Luther King s'han perdut als arxius dels mitjans de comunicació...

Els missatges de PAU del Papa Joan Pau II ja no sensibilitzen ningú...

Què ens queda ?

Res no queda... ni la pena.

// CONGRÉS INTERNACIONAL DE LA LLENGUA CATALANA MCMVI 86

Del 13 al 16 de Març, va tenir lloc a Ciutat la representació de l'obra "Cyrano de Bergerac" a càrrec d'en Josep Maria Flotats, conegut actor Català format a França.

Aquesta representació suposa l'obertura oficial dels actes culturals del II Congrés Internacional de la Llengua Catalana i servir així mateix per a presentar aquest fet i el poble català arreu del món.

El començament de l'obra, el mateix Flotats llegí un text com a benvinguda i salutació.

COL·LEGI OFICIAL ADHERITS AL II CONGRES.

- Col·legi Oficial d'Enginyers de Camins, Canals i Ports.
- Col·legi Oficial d'Administradors de Finques.
- Col·legi Oficial d'Arquitectes.
- Col·legi Oficial d'Agents de la Propietat Immobiliària.
- Col·legi Oficial de Menescals.
- Col·legi Oficial de Psicòlegs.
- Col·legi Oficial de Diplomats en treball Social i Assistents Socials.
- Col·legi Oficial d'Aparelladors d'Eivissa.
- Delegació del Col·legi Oficial d'Arquitectes d'Eivissa i Formentera.

INSTITUTS ADHERITS AL II CONGRES.

- Guillem Sagrera de Palma.
- Joan Alcover de Palma
- Ramon Llull de Palma.
- Guillem Cifre de Colònia de Pollença.
- Llorenç Garcies i Font d'Arta.
- Berenguer d'Anoia d'Inca.
- F.P. d'Inca.
- Mossén Alcover d'Inca.
- Mª Antònia Salva de Lluçmajor.
- F.P. Pere de Son Gall de Lluçmajor.
- F. Professional de Felanitx.
- Sta. Maria d'Eivissa.
- Josep Mª Quadrado de Ciutadella de Menorca.
- Joan Ramis i Ramis de Maó.
- I.B. Sta. Maria d'Eivissa.
- I.B. Sa Blanca Bona d'Eivissa.
- I.B. de Formentera.
- I.F.P. Isidor Macabich d'Eivissa.

// CONGRÉS INTERNACIONAL DE LA LLENGUA CATALANA MCMVI 86

II CONGRÉS INTERNACIONAL DE LA LLENGUA CATALANA FULL D'INSCRIPCIÓ

NOM: _____
 COGNOM: _____
 DOMICILI: _____
 CUBA POSTAL: _____
 LOCALITAT: _____
 PROVÍNCIA: _____
 TEL. CASA: _____
 TEL. PROFESSIONAL: _____

• Val adscriure's a l'Àrea:

- ☐ 1a PLANTEJAMENTS I PROCESSOS DE NORMALITZACIÓ LINGÜÍSTICA
☐ 2a SOCIOLOGIA DE LA LLENGUA
☐ 3a LINGÜÍSTICA SOCIAL
☐ 4a MÈTODES DE COMUNICACIÓ I NOVES TECNOLOGIES
☐ 5a LLENGUA I DRET
☐ 6a EXCENTIVAMENT
☐ 7a HISTÒRIA DE LA LLENGUA

• Val col·laborar en l'acció:

- ☐ 8a Assessoria en les activitats de normalització
☐ 9a PRESENCIA DEL CONGRÉS A LES ESCULES
☐ 10a PROMOCIÓ DE NOUS CONGRESSISTES
☐ 11a CATALA A LA INDÚSTRIA I AL COMÈRCI

• Val acollir algun congressista a casa seva.

☐ Si ☐ No

• Invitarà algun congressista pel seu compte

☐ Si ☐ No

Escolliu la vostra opció:

A. Per persones

☐ Congressista de Número	Ptes
☐ Congressista de Número amb quota reduïda per a mestres, universitaris, jubilats, casos especials	5.000
☐ Congressista de Número Especial	2.500
☐ Congressista Col·laborador	15.000
☐ Congressista Col·laborador Especial	40.000
☐ Congressista de Mèrit	100.000
☐ Congressista de Mèrit Especial	250.000
☐ Congressista de Mèrit Especial	500.000

B. Entitats i Empreses

☐ Entitat o Empresa Congressista de Número	15.000
☐ Entitat o Empresa Congressista de Número Especial	50.000
☐ Entitat o Empresa Congressista Col·laboradora	100.000
☐ Entitat o Empresa Congressista Col·laboradora Especial	250.000
☐ Entitat o Empresa Congressista de Mèrit	500.000
☐ Entitat o Empresa Congressista de Mèrit Especial	1.000.000

Aportació per a la compra d'una porció de servei d'un parc històric-cultural (és opcional)

- ☐ 1.000 ptes ☐ 50.000 ptes
☐ 5.000 ☐ 100.000

Quantitat total a pagar directe de congressista - aportació per al parc històric-cultural

_____ ptes.

Forma de pagament

- ☐ Tàl·ler remissiu a favor del II Congrés Internacional de la Llengua Catalana. Adjuntar el full d'inscripció i enviar-lo tot junt a la Secretaria General del Congrés.

- ☐ A través de qualsevol Banc o Caixa d'Estalvis, al compte «II Congrés Internacional de la Llengua Catalana». En aquest cas enviar el full d'inscripció adjuntant-ne el duplicat del títol de pagament a la Caixa o Banc, o la història.

Data i Signatura:

_____

Carret del Congressista

Nom: _____

_____

Secretaria General del Congrés, Rambla Catalunya, 11, 1r. 2a.

Tel. 317 88 44 - 08007 BARCELONA

FETS I COSES

*Conselleria d'Educació i Cultura
de la*
**COMUNITAT AUTÒNOMA DE LES
ILLES BALEARS**

L'ODRE

En un intent d'apropar-mos a la cultura del nostre poble hem dedicat un espai a una tradició ja perduda: la de fer odres.

Gràcies a la direcció de Miquel Seguí "L'amo En Miquel Dionís" seguirem el procés de manufacturació d'un odre, des de que s'agafa la cabra fins que està a punt per posar-hi l'oli.

Un odre, ens va explicar l'amo En Miquel, és un recipient que altre temps sols s'emprava per contenir oli encara que al continent el feien servir per a vi.

Generalment es fa emprar una pell de cabra, la qual convé sigui grossa per tal que tinguin una bona cabuda; una vegada morta, la xapam de la cuixa fins el darreres i per aquest xap hi hem de treure tota la carn i els ossos. El més complicat és treure-hi la cuixa contrària a del xap ja que no ens dona lloc per maniobrar. Mentrestant es va girant la pell, quan la tenim girada i els pèls queden dedins és quan aprofitam per acurar la part que queda fora, això es fa amb sal. A la cabra li hem de tallar el cap a fi de deixar marge per a poder fermar. Després també fermarem els tres peus i sols els tres peus i sols ens resta tapar el forat per on hem tret la cabra. Aquest xap no es cus, hem de pensar que del temps que data l'odre (es perd en la història) no hi havia agulles, aleshores, què feim? s'agafa la pell i s'arrufa com si féssim un ventall de paper li clavem un bastó, perquè no amolli la llandera que li fermarem. No vessa gens.

En temps de la postguerra civil l'odre s'emprava per a fer fer estraperlo. El menjar estava racionat sobre tot, l'oli perquè era un producte de primera necessitat produït pel pagès, i era el més perseguit per les autoritats. L'odre com era un recipient blan i bo de transportar, cabia dins un feix de rama, dins un sac de garroves i també es transportava davall una carretada de fems.

Si la cabra amb la qual feim l'ordre és suficientment grossa hi cabran 3 mesures, una mesura són 16 litres d'oli.

Quan dos odres eren carregats damunt un mul, amb una oliera, li donaven el nom de somada. Si treim comptes, una somada són 96 litres d'oli.

Agraim a l'amo En Miquel els seus coneixements i us animam a provar de fer-ne un. Aquí teniu les instruccions, sort i ànim.

PEP BORDOY

EL GALL - Pollença.

No són poques les vegades que hem d'anar d'un lloc a l'altre - D'Herodes a Pilat, com es sol dir - cercant material per a una feina d'investigació concreta. Qualsevol centralització és, en aquests casos, ben arribada.

Existeixen, però, entitats que, encara que poc conegudes o insuficientment divulgades, ajuden a l'elaboració de tasques sobre la nostra història més o menys recent, concentrant dates i documents. Són, aquests, centres de documentació en els quals l'erudit i el profà poden trobar-hi material a l'hora de confeccionar un treball d'investigació o d'anàlisi. Llocs, com deia, no sempre coneguts per a tothom, però decidits i valuosos, capaços d'omplir un buit quant a documentació es refereix.

Permeteu-me que amb aquest escrit intenti descobrir-vos o en el millor dels casos acostar-vos el que és sens dubte el centre de documentació musical més important de l'illa. Us parl del "Centre de Recerca i Documentació històrico musical de Mallorca", arxiu d'informació musical, punt de partida de treballs d'història i de teoria de la Música nostra.

Com ha sorgit aquest Centre? Qui el Porta? Com arribar-hi...Bé, no facem tanta de via, anem per parts.

L'iniciador de las tasca del Centre fou Joan Parets i Serra, nom ben conegut dins els àmbits musicals illencs. Fa més de vint anys que ha anat arreplegant material: textos programes de mà, notícies... fins i tot enregistraments discogràfics, relacionats sempre amb el Fet musical mallorquí. Poc a Poc, Parets, ha anat augmentant el volum del seu arxiu.

Però, el recercador no ha escatimat esforços: ha col·leccions, ha acudit q biblioteques, ha visitat els museus i les parròquies...ha cercat, en definitiva per tots el racons de Mallorca, prenent notes i elaborant fitxes.

Avui, després de tots aquests anys, el que comença sent un arxiu particular fruit d'un esforç personal s'ha enriquit amb l'aportació d'altres documentalistes. La persona - Parets - s'ha constituït en entitat. La qual cosa li ha marcat un nou caràcter.

Per altra banda, el Centre de Recerca i Documentació Musical és també un organisme viu. Vull dir que no només arreplega material sinó que es mou Així, com a tal, ha participat a congressos de documentalistes (el més recent el passat mes de Novembre, organitzat pel Ministeri de Cultura. Enllà, el Centre establí contactes amb organitzacions similars d'altres Comunitats autònomes), ha confeccionat treballs biogràfics sobre la figura d'alguns músics mallorquins....i actualment està preparant diferent conferències per tal de divulgar la història de la nostra Música.

L'arxiu del Centre està obert a tothom. Qualsevol persona que necessiti documentació relacionada amb el Fet Musical pot acudir-hi (la Rectoria de Lloseta és, ara per ara, el seu lloc estable). De fet, no pocs estudiosos s'han servit del seu material. El Centre de Recerca apareix, ja, a diverses bibliografies de diferents treballs de Música.

PERE ESTELRICH i MASSUTI.

Col·laboració especial per a l'Associació de Premsa Forana de Mallorca.

SOBRE UN CENTRE DE DOCUMENTACIÓ MUSICAL

Joan Parets, iniciador
i ànima del Centre.

RERE LES PASSES DE

Johann Sebastian Bach.

Joan Sebastià fou organista d'Arnstadt des del 1703 fins al 1707. Fou aquest el seu primer treball important i el contacte permanent amb l'orgue degut a les seves obligacions.

Exterior de la Bach-kirche

Com la majoria de les ciutats turingies, Arnstadt és petita i acollidora i, a més, guarda molts i bons records de l'estada que el nostre Bach va fer allà. Durant aquella època de joventut, Joan Sebastià va viure una gran quantitat d'experiències: inaugurà l'orgue de l'Església Nova, s'enamorà de la seva cosina Maria Bàrbara, anà a Lübeck -més de quatre-cents quilòmetres nord enllà, possiblement a peu- per sentir el més famós organista d'aquell moment, Dietrich Buxtehude, i aprendre d'ell; refusà el lloc que aquell li deixava, es va barallar amb un fagotista del seu cor de manera violenta, es casà...

Va ser una època important d'aprenentatge, d'evolució personal i de maduració musical que no va ser compresa pels governants de la ciutat, el quals -com veurem- criticaven la seva tasca i censuraven el seu geni.

En aquest lloc ens trobam amb els següents records bachians:

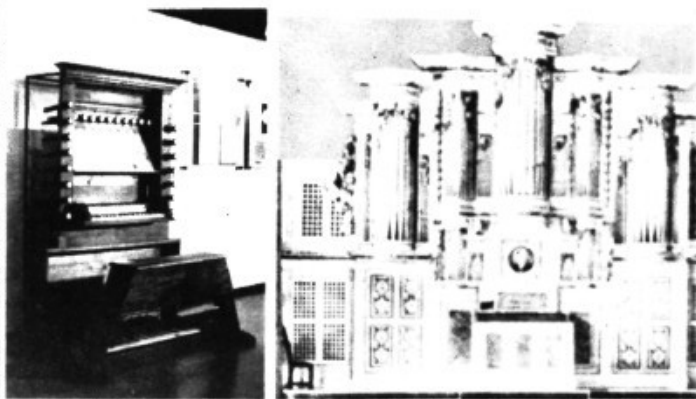
Església Nova, actualment anomenada "Johann-Sebastian-Bach-Kirche" que no se pot confondre amb la "Oberkirche" (església dels franciscans) i la "Liebenfrauenkirche" (de la Mare de Déu), més importants abans de l'arribada de Joan Sebastià.

Fou aquí on Bach i Maria Bàrbara tingueren "la gosadia" de fer música conjuntament, ella cantant i ell acompanyant-la a l'orgue, cosa inusitada que els valgué una renyada del Consistori.

Museu Bach, dedicat als objectes i documents relacionats amb ell i altres familiars també músics. És especialment important l'orgue que prové de la Neuekirche i que fou pulsat per Joan Sebastià.

Cases dels familiars. El més antic conegut era Gaspard Bach, vigilant d'una torre. Els seus oncles organistes Joan Cristòfol i Joan Ernest foren predecessors seus i situam la casa on vivien gràcies a la placa col·locada a l'exterior.

Estàtua del J.S. Resulta destacable per lo nova que és i per lo curiosa que resulta. Representa un Bach jove -18 anys si és el d'Arnstadt- assegut i en posició de tocar l'orgue. Fou col·locada l'any passat.

Museu Bach. L'antic orgue de la Bach-kirche
Bach-kirche. Orgue

El carrer on estava situada la casa dels familiars de Bach, amb la torre medieval al fons

Curiosa estàtua del Bach d'Arnstadt

EL BACH D'ADOLFO SALAZAR

"Bach és un artista barroc de procedència gòtica a través de l'esperit de la Reforma"

"Aquesta dualitat és permanent en la vida sencera de Bach: Desig de conèixer i Voluntat radical de creació"

"Si era un músic religiós en les obres vocals, ho era tant com a seglar en sa Música instrumental. L'uterà en el primer cas és com dir barroc en el segon"

Adolfo Salazar: JUAN SEBASTIAN BACH (Alianza Música, 25)

Bach-kirche. Frontal de l'orgue.

ARNSTADT

CENSURA A LA GENIALITAT

El fet de ser l'organista de l'Església Nova fa que ens trobem amb una producció eminentment per a teclat, al llarg d'aquests anys a l'esmentada ciutat.

La litúrgia protestant (sempre en llengua alemanya) fomenta la participació dels fel·les. La seva Fe (comunicar-se amb Déu és possible sense la participació del sacerdot) situa el poble seglar ben prop dels rites.

El Coral és l'expressió col·lectiva d'aquesta Fe. Amb el Coral, els devots prenen part activa en les celebracions eclesiàstiques. Cantant a l'unison, es lloa Déu.

Bach, com era el seu deure professional, acompanyava aquests cànctics als oficis. Però també es preocupà de compondre diverses harmonitzacions per a orgue sobre diferents melodies corals (algunes tradicionals i altres de la seva inspiració). Són, els corals per a orgue de Bach, un cim de la composició organística. Obres mestres totes elles.

Curiosament, les partitures que avui ens semblen genials, foren fortament criticades en el seu moment. Bach, desfigurava les melodies i, per tant, "trastocava" el seu sentit espiritual. Tal era la censura dels seus superiors. Així ho trobam a alguns documents d'amonestació, com el signat al Consistori d'Arnstadt el 21 de febrer de 1706: "El reprenim perquè fins ara ha fet el els Corals moltes "variacions" estranyes, havent mesclat molts de tons aliens, tant que la comunitat ha quedat confusa".

Amb el temps, Bach assolí també la direcció del cor de l'església i d'aquella època sembla ser la Cantata BWV 15 Denn du wirst meine seele nich in der Hölle lassen. I deim "sembla" perquè és una de les que avui figuren com a dubtoses quant a la seva autenticitat.

Per altra banda, en alguna ocasió el nostre Músic participà com a violinista a les vetlades de Singspiele en el castell de Neideck, organitzades pel comte Gunthen. Es Adolfo Salazar el qui recolleix la idea de la influència d'aquestes vetlades en la Música profana de Bach. Escriví Salazar: "Quizá el estilo de los sinsgpiel no dejó de atraerle, porque se pueden encontrar en alguna de sus cantatas profanas, como la tan famosa Cantata del Café, que parece estar pidiendo la escena".

PERE ESTEL·RICH I MASSUTI.
BIEL MASSOT I MUNTANER.

L'ajuntament -renaixentista- d'Arnstadt

Placa recordant els predecesors organistes de Bach

SI VOLEM BON ANY
HEM DE SEMBRAR CADA ANY.

I tothom ho ha de fer a la seva manera, amb les seves eines i amb l'esforç de cada dia.

Per això, el Consell Insular de Mallorca du a terme la seva tasca, defensant la qualitat de vida a tots els pobles i ciutats mallorquines, fent arribar a tothom la nostra

cultura i garantint uns bons serveis públics. I ho fa a través de les diverses àrees d'actuació: Àrea Econòmica, Acció Social i Sanitat, Àrea de Cultura i Esport, i Àrea de Cooperació i Ordenació del Territori. Sembrant perquè tothom pugui recollir els fruits.

CONSELL INSULAR DE MALLORCA

òrtula
informatiu cultural

S'ESCOLA VELLA
Pòrtol (Marratxí)

COL·LABORADORS

Miquel Aguiló	Tomeu Munar
Pere J. Amengual	Miquel Mut
Lluís Aspiroz	Pere Gil
M ^a Angels Pérez	Antoni Roca
Guillem Bosch	Tomeu Català
Jordi Cloquell	Rafel Roig
Comissió de glosadors	Ramon Rosselló
Rafel Crespi	Frederic X. Ruiz
Pere Estelrich	Vicenç Sast
Pau Ferrer	Guillem M ^a
Miquel A. Font	Magdalena
Carme Gafarot	Cristòfol T.
Pau Lladó	Antoni Vaquer
Xisco Llinàs	Gabriel A. Vich
Guillem Massot	Joana M ^a Matas
Josep Massot	Tomeu Mestre
Miquel Mulet	Guillem Massot i Capó

CONSELL DE REDACCIÓ

Confecció gràfica: Antoni Canyelles i Oliver

Rafel Ferrer i Sanxo
Miquel A. Lladó i Ribas
Damià Quetglas i Bergas

Miquel Bosch i Auba
Biel Massot i Muntaner

Imprès als tallers
"Apòstol y Civilizador"
(Petra) DL: PM 529/81

**L' espectacle
al servici de
la seva empresa.**

telèfons
721674/75

**La seriositat
a l'espectacle
té un nom**

